

Różnice kursowe wpływają na wartość środków trwałych

Nabyte lub wytworzone we własnym zakresie przez podatnika podatku dochodowego środki trwale podlegają amortyzacji. Podstawą dokonywania odpisów amortyzacyjnych jest wartość początkowa środków trwałych. Nie jest to jednak tak oczywiste w praktyce stosowania przepisów podatkowych.

Wartość początkowa składników majątku

Wartość początkowa środków trwałych stanowi odzwierciedlenie wydatków poniesionych na nabycie lub wytworzenie we własnym zakresie środka trwałego. Zgodnie z art. 16g ustawy o CIT¹ (art. 22g ustawy o PIT)² wartość początkowa środka trwałego jest zależna od sposobu nabycia danego składnika majątku.

W razie odpłatnego nabycia za wartość początkową środka trwałego przyjmuje się cenę nabycia. Za cenę nabycia, zgodnie z art. 16g ust. 3 ustawy o CIT (art. 22 g ust. 3 ustawy o PIT), uważa się kwotę należną zbywcy, powiększoną o koszty związane z zakupem naliczone do dnia przekazania środka trwałego do używania. Przepis wymienia przykładowy katalog kosztów związanych z zakupem. Zawiera on w szczególności odsetki od pożyczek zaciągniętych w celu sfinansowania inwestycji.

W przypadku gdy podatnik wytwarza środek trwały we własnym zakresie, kosztem wytworzenia będzie wartość, w cenie nabycia, zużytych do wytworzenia środków trwałych rzeczowych składników majątku i wykorzystanych usług obcych, kosztów wynagrodzeń za prace wraz z pochodnymi oraz inne koszty dające się zaliczyć do wartości wytworzonych środków trwałych. Do kosztu wytworzenia nie zalicza się kosztów ogólnych zarządu, kosztów sprzedaży oraz po-

ELŻBIETA KOKOT
konsultant
podatkowy
KSP Legal & Tax
Advice

zostałych kosztów operacyjnych i kosztów operacji finansowych, w szczególności odsetek od pożyczek (kredytów) i prowizji, jednak z wyłączeniem odsetek i prowizji naliczonych do dnia przekazania środka trwałego do używania.

Zgodnie z art. 16g ust. 5 ustawy o CIT (art. 22g ust. 5 ustawy o PIT) cenę nabycia oraz koszt wytworzenia koryguje się o różnice kursowe, naliczone do dnia przekazania do używania środka trwałego lub wartości niematerialnej i prawnej. W oparciu o powyższe przepisy należy ustalić sytuację, w których odsetki i różnice kursowe stanowią element wartości początkowej środka trwałego oraz przypadki, w których ich zaliczenie do tej wartości nie jest możliwe.

Odsetki w wartości początkowej

Zgodnie z przytoczonymi powyżej definicjami do wartości początkowej nabytych lub wytworzonych środków trwałych zalicza się naliczone do dnia przekazania środka trwałego do używania odsetki i prowizje pobierane przez podmiot udzielający finansowania zewnętrznego. Podatnik nabywający lub wytwarzający środek trwały przy zastosowaniu finansowania zewnętrznego może mieć jednak wątpliwości w zakresie interpretacji pojęcia „odsetek naliczonych” w kontekście innych przepisów regulujących zaliczalność odsetek do kosztów uzyskania przychodów.

Generalną zasadą jest, że odsetki od pożyczek na gruncie ustawy o podatkach dochodowych nie stanowią kosztu uzyskania przychodu, jeżeli są naliczone, lecz nie zapłacone (art. 16 ust. 1 pkt 11 ustawy o CIT; art. 23 ust. 1 pkt 32 ustawy o PIT). Tym samym odsetki stają się kosztem uzyskania przychodu na zasadzie kasowej, tj. dopiero w momencie ich faktycznej zapłaty.

Powstaje zatem pytanie, jaka jest korelacja pomiędzy powyższą regulacją a przepisami regulującymi ustalanie wartości początkowej środków trwałych. W przypadku ustalania wartości początkowej środków trwałych ustawy o podatkach dochodowych posługują się pojęciem „odsetek

¹ Ustawa z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2014 r. poz. 851 ze zm.).

² Ustawa z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2012 r. poz. 361 ze zm.).

naliczonych”. Jednak ani ustawa o CIT, ani ustawa o PIT nie wskazują definicji odsetek naliczonych. Pojęcie to występuje natomiast na gruncie prawa bilansowego. Art. 28 ust. 1 pkt 8 ustawy o rachunkowości³ nakłada na jednostkę obowiązek wyceny zobowiązań, nie rzadziej niż na dzień bilansowy w kwocie wymagającej zapłaty, czyli wraz z należnymi odsetkami na ten dzień. Odsetki narosłe do dnia bilansowego są w związku z tym ujmowane w zależności od przypadku, w wyniku finansowym (jako koszt) lub w środkach trwałych w budowie.

Przepis dotyczący ustalania wartości początkowej środków trwałych stanowi *lex specialis* wobec przepisu ogólnego regulującego kasową metodę rozliczania kosztów odsetek. Odsetki naliczone, bez względu na fakt, czy zostały rzeczywiście zapłacone do dnia przekazania środka trwałego do używania, powinny powiększać wartość początkową środka trwałego. Dlatego też, chociaż takie odsetki nie zostały zapłacone i w normalnych okolicznościach nie stanowiłyby kosztu podatkowego, będą ujmowane w kosztach uzyskania przychodu poprzez dokonywane odpisy amortyzacyjne. Stanowisko takie jest obecnie potwierdzane licznymi interpretacjami organów podatkowych, jak również orzeczeniami sądów administracyjnych⁴.

Należy zwrócić uwagę na zależność pomiędzy datą uzyskania informacji o kwocie naliczonych odsetek a wartością początkową środka trwałego. Ustawa stanowi, że do wartości początkowej środka trwałego włącza się odsetki naliczone do dnia wprowadzenia środka trwałego do używania. Tym samym, pomimo że odsetki dotyczą okresu przed wprowadzeniem środka trwałego do używania, jeżeli ich zarachowanie miało miejsce już po dniu wprowadzenia do używania środka trwałego, niemożliwie jest zaliczenie ich do wartości początkowej środka trwałego. Będą one natomiast zaliczone w koszty uzyskania przychodu w dacie poniesienia⁵.

Wiele kontrowersji budzi natomiast kwestia możliwości ujęcia w kosztach uzyskania przychodu, jako odpisów amortyzacyjnych, odsetek w zakresie, w jakim podlegają one rygorom tak zwanej cienkiej kapitalizacji. Cienką kapitalizację reguluje znowelizowany 1 stycznia 2015 r. art. 16 ust 1 pkt 60 i 61 ustawy o CIT. Zgodnie z tym artykułem kosztem uzyskania przychodu nie są odsetki od pożyczek udzielanych przez podmiot pośrednio lub bezpośrednio powiązany w części, w jakiej wielkość zadłużenia podatnika w stosunku do tych podmiotów przekracza łącznie wartość kapitału własnego spółki (przy czym ustawa o CIT nie definiuje pojęcia kapitału własnego ani nie odwołuje się w tym zakresie do żadnego aktu prawnego).

³ Ustawa z 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r. poz. 330 ze zm.).

⁴ Interpretacja indywidualna dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 26 maja 2011 r. (nr IPPB5/423-177/11-3/IŚ); interpretacja indywidualna dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 13 czerwca 2014 r. (nr IPPB5/423-343/14-2/AM); interpretacja indywidualna dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 6 czerwca 2013 r. (nr ITPB3/423-108/13/DK); wyrok NSA z 25 stycznia 2012 r. (sygn. akt II FSK 1350/10).

⁵ Interpretacja indywidualna dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 17 września 2008 r. (nr ILPB3/423-344/08-5/HS); wyrok WSA w Łodzi z 18 czerwca 2004 r. (sygn. akt I SA/Łd 1492/03).

Odsetki od pożyczek nie stanowią kosztu, jeżeli są naliczone, lecz nie zapłacone

Organy podatkowe oraz sądy administracyjne stoją na stanowisku, że w przypadku, gdy odsetki od pożyczek udzielanych na zakup lub wytworzenie środka trwałego podlegają ograniczeniom cienkiej kapitalizacji, odpis amortyzacyjny od części wartości początkowej odpowiadającej równowartości odsetek podlega wyłączeniu z kosztów uzyskania przychodów. Możliwość zastosowania art. 16 ust. 1 pkt 60 i 61 wywodzi się z brzmienia art. 15 ust. 6 ustawy o CIT, zgodnie z którym kosztem uzyskania przychodów są odpisy amortyzacyjne dokonywane z uwzględnieniem art. 16 ustawy o CIT, który zawiera wyliczenie kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodu⁶.

Wykładnia przepisów dokonywana przez sądy i organy podatkowe nie wydaje się jednak prawidłowa. Art. 16 ustawy o CIT określa szczególne przypadki, kiedy odpisy amortyzacyjne nie stanowią kosztów uzyskania przychodu [(np. kosztem uzyskania przychodu nie są odpisy amortyzacyjne od wartości początkowej wartości niematerialnych i prawnych wniesionych do spółki albo spółki niebędącej osobą prawną, w postaci wkładu niepieniężnego, stanowiące równowartość uzyskanych informacji związanych z wiedzą w dziedzinie przemysłowej, handlowej, naukowej lub organizacyjnej (know-how)]. Tym samym art. 15 ust 6 ustawy o CIT odsyła w zamierzeniu właśnie do tych szczególnych przypadków dotyczących odpisów amortyzacyjnych, a nie do wszystkich wyszczególnionych w art. 16 ustawy o CIT kosztów.

Rozpatrywanie każdego kosztu składającego się na wartość początkową środka trwałego, w zakresie możliwości jego zakwalifikowania jako kosztu uzyskania przychodu w momencie, gdy jest on częścią dokonywanego odpisu amortyzacyjnego, należy uznać za zbyt szeroką interpretację przepisów.

Rozliczanie różnic kursowych

Artykuł 16g ust. 5 ustawy o CIT (art. 22g ust. 5 ustawy o PIT) nakazuje skorygować zarówno cenę nabycia, jak i koszt wytworzenia środka trwałego o naliczone do dnia przekazania środka trwałego do używania różnice kursowe. Różnice kursowe zwiększają odpowiednio przychody

⁶ Interpretacja indywidualna dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi z 20 listopada 2012 r. (nr IPTPB3/423-303/12-2/PM); wyrok NSA z 3 lipca 2013 r. (sygn. akt II FSK 2184/11); interpretacja indywidualna dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 29 listopada 2012 r. (nr ITPB3/423-500c/12/MT).

jako dodatnie różnice kursowe albo koszty uzyskania przychodów jako ujemne różnice kursowe.

To, czy i w jakiej wielkości naliczone różnice kursowe skorygują wartość środka trwałego, zależy od przyjętej przez podatnika metody rozliczania różnic kursowych. Zgodnie bowiem z art. 9b ustawy o CIT (art. 14b ustawy o PIT) podatek ustala różnice kursowe na podstawie art. 15a (art. 24c ustawy o PIT), czyli z zastosowaniem metody podatkowej lub zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości, czyli z zastosowaniem metody rachunkowej.

Metoda rachunkowa

Metodę rachunkową mogą stosować tylko podatnicy prowadzący księgi rachunkowe. Są oni zobowiązani do jej stosowania przez okres obejmujący co najmniej 3 lata, podczas których sporządzone przez podatników sprawozdania finansowe muszą być badane przez biegłego rewidenta, nawet jeżeli taki obowiązek nie wynika z przepisów o rachunkowości. Obowiązek badania sprawozdań finansowych, podyktowany jest koniecznością sprawdzenia poprawności ujmowania różnic kursowych.

Podatnicy, którzy zdecydowali się na ustalanie różnic kursowych zgodnie z metodą rachunkową, zaliczają odpowiednio do przychodów lub kosztów uzyskania przychodów ujęte w księgach rachunkowych różnice kursowe z tytułu transakcji walutowych i wynikające z dokonanej wyceny składników aktywów i pasywów wyrażonych w walucie obcej. Różnice kursowe na gruncie rachunkowym można podzielić na różnice zrealizowane i niezrealizowane.

Do pierwszej grupy zaliczymy tę część różnic, które powstały w związku ze spłatą zobowiązań, wpływem należności i zakupem (sprzedażą) środków pieniężnych. Natomiast drugą grupę stanowią różnice kursowe niezrealizowane, powstałe w związku z wyceną należności i zobowiązań w walucie obcej na dzień bilansowy lub na inny moment. Wszystkie różnice kursowe zaewidencjonowane w księgach rachunkowych są jednocześnie uwzględniane w podstawie opodatkowania podatkiem dochodowym. Podatnik nie ma przy tym obowiązku dodatkowej weryfikacji różnic kursowych w oparciu o inne przepisy ustawy o CIT lub PIT, natomiast zgodność ustalonych różnic z ustawą o rachunkowości weryfikowana jest w wyniku wydania pozytywnej opinii biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe podatnika za dany rok obrotowy.

Do celów bilansowych różnice kursowe od niezapłaconych zobowiązań związanych z zakupem lub wytworzeniem środka trwałego należy obliczyć przed przekazaniem ich do użytkownika i uwzględnić je w cenie nabycia lub w koszcie wytworzenia. Tym samym podatnik rozliczający różnice kursowe metodą rachunkową za naliczone różnice kursowe korygujące wartość początkową środka trwałego do celów podatkowych uznaje wszystkie różnice kursowe, które są zaewidencjonowane w prowadzonych przez niego księgach rachunkowych, a więc również różnice kursowe niezrealizowane.

Stanowisko to nie jest kwestionowane przez organy podatkowe i sądy administracyjne⁷.

Metoda podatkowa

Inaczej natomiast zostanie określona wielkość różnic kursowych w przypadku wyboru przez podatnika metody podatkowej ustalania różnic kursowych. Do stosowania tej metody nie jest wymagane spełnienie przez podatnika żadnych warunków. Art. 15a ustawy o CIT (art. 24c ustawy o PIT) zawiera kompletną regulację dotyczącą ustalania różnic kursowych.

Różnice kursowe w podatkach

Ustawy podatkowe określają, że różnice kursowe powstają z tytułu:

- uzyskania przychodu należnego w walucie obcej,
- zapłaty kosztu podatkowego w walucie obcej,
- wpływu lub wypływu środków w walucie obcej na rachunek pieniężny,
- zwrotu lub spłaty pożyczki w walucie obcej.

W sytuacji gdy podatnik stosuje metodę podatkową rozliczania różnic kursowych, nie może wszystkich różnic kursowych ujętych w ewidencji księgowej zaliczyć do kosztów bądź przychodów podatkowych. Do celów podatkowych uwzględnia się tylko zrealizowane różnice kursowe, tj. różnice powstałe w momencie dokonania płatności w walucie. W świetle powyższego podatnik stosujący podatkową metodę ustalania różnic kursowych skoryguje wartość początkową środków trwałych tylko o różnice kursowe zrealizowane, które mogłyby stanowić przychód lub koszt podatkowy na podstawie art. 15a ustawy o CIT (art. 24c ustawy o PIT). Będzie to miało miejsce, jeżeli spłata wyrażonej w walucie obcej kwoty zobowiązania lub spłata całości lub części pożyczki (kredytu) zaciągniętej na zakup lub wytworzenie środka trwałego nastąpi przed oddaniem środka trwałego do użytkowania. Stanowisko takie znajduje odzwierciedlenie w interpretacjach organów podatkowych i wyrokach sądów administracyjnych⁸.

Na wartość początkową środka trwałego wpływają również różnice kursowe od własnych środków pieniężnych. Powstają one, jeżeli podatnik realizuje w walucie obcej zobowiązania związane z wytworzeniem środka trwałego za pośrednictwem własnego rachunku walutowego, jeżeli środki pieniężne przeznaczone na inwestycje są ulokowane na kontach walutowych⁹.

⁷ Interpretacja indywidualna dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 19 lipca 2013 r. (nr ILPB4/423-133/13-3/MC).

⁸ Interpretacja indywidualna dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 4 stycznia 2011 r. (nr IPPB5/423-680/10-4/IS); interpretacja indywidualna dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 2 sierpnia 2010 r. (nr IBPBI/2/423-985/10/PK); wyrok NSA z 1 września 2010 r. (sygn. akt II FSK 496/10); wyrok NSA z 25 czerwca 2014 r. (sygn. akt II FSK 1674/2012); wyrok NSA z 19 kwietnia 2013 r. (sygn. akt II FSK 1681/2011).

⁹ Interpretacja indywidualna dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 7 listopada 2013 r. (nr IBPBI/2/423-979/13/JD); interpretacja indywidualna dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 16 lutego 2012 r. (nr IBPBI/2/423-979/13/JD); interpretacja indywidualna dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 28 marca 2014 r. (nr IBPBI/2/423-979/13/JD).